

Flervalsfrågor

1. Vilket av följande påståenden stämmer?

- a. Endast rättssubjekt kan företa rättshandlingar.
- b. Med rättssubjekt avses endast juridiska personer.
- c. En fysisk persons rättskapacitet börjar när personen blir myndig.
- d. Om en person förklaras omyndig, är hen inte längre rättskapabel.

2. Vilket av följande påståenden stämmer?

- a. Laglotten tillkommer bröstarvingar och makar.
- b. Äktenskapsförord ska upprättas innan paret ingår äktenskap.
- c. Enligt äktenskapslagen kan Justitieministeriet av särskilda skäl bevilja tillstånd för en person under 18 år att ingå äktenskap.
- d. Kusiner kan ingå äktenskap med varandra.

3. Vilket av följande påståenden stämmer inte?

- a. Med preskription av ett brott avses att man inte längre kan väcka åtal i ärendet mot den brottsmisstänkta efter en bestämd tid.
- b. En samfundsbot kan påföras en juridisk person.
- c. När en person döms till bötesstraff, görs en anteckning i straffregistret.
- d. Dagsböternas max.belopp är 120 €.

4. Följande påståenden gäller bostadsaktiebolag. Vilket av följande påståenden stämmer inte?

- a. Aktieägarnas aktier i ett aktiebolag ger rätt att disponera över en viss bostad eller annat utrymme i byggnaden.
- b. Aktieägarna betalar ett bolagsvederlag som täcker kostnaderna byggnadens underhålls- och övriga kostnader.
- c. Bostadsaktiebolagets beslut fattas på bolagsstämman där varje aktieägare har lika rösträtt.
- d. Bostadsaktiebolaget ansvarar för skicket på aktielägenheternas konstruktioner och isoleringar.

5. Ville, 16 år, sommarjobbar på en snabbmatsrestaurang. Vilket av följande alternativ uppfyller inte arbetsvillkoren för en ung arbetstagare?

- A. Ville kan jobba två lukrativa övertidstimmar under sommarens varje veckoslut, om hans arbetsgivare erbjuder dem på grund av personalbrist och arbetsskiften passar in i Villes tidtabell.
- B. Ville kan jobba kvällsskift ända till klockan 23.00, eftersom följande arbetsdag inte börjar förrän klockan 08.00 och Villes arbetsresa från jobbet hem tar bara 15 minuter.
- C. Villes maximala arbetstid är åtta timmar per dygn och 40 timmar per vecka.
- D. När Ville återgår till skolan i augusti, kan han jobba deltid max 12 dygn på sitt tidigare sommarjobb vid sidan av sina studier.

6. Vilket av följande kan anses vara en saklig grund för uppsägning?

- A. Arbetstagaren har varit vårdslös, något som lett till brist på förtroende på grund av oärlighet.
- B. Arbetstagaren har deltagit i en arbetskonflikt verkställd av arbetstagarföreningen.
- C. Arbetstagaren publicerar politiska, religiösa eller andra åsikter på nätet och deltar i samhälls- och föreningsverksamhet.
- D. Arbetstagaren har sökt uteblivna lönefordringar för övertidstimmar på rättslig väg.

7. Vilket av följande påståenden angående konsumentskydd stämmer inte?

- A. Konsumentombudsmannen kan föra en gruppåtal inför domstol för konsumenternas del.
- B. Konsumentrådgivarnas och konsumenttvistenämndens tjänster är ofta avgiftsbelagda för konsumenten.
- C. Konsumentombudsmannens uppgift är att övervaka att konsumentskyddslagen iakttas liksom även övriga lagar som skyddar konsumenten.
- D. Konsumenttvistenämnden kan ge utlåtanden till domstolarna i ärenden som ingår i konsumenttvistenämndens behörighet.

8. Vilket av följande alternativ får en näringsidkare ingå avtal om med en konsument i avtalsvillkoren?

- A. En näringsidkare får ensidigt uppdatera produktens egenskaper med mer omfattande egenskaper utan giltig orsak.
- B. En näringsidkare får förbehålla sig rätten att höja produktens slutliga pris från det ursprungligen avtalade.
- C. En näringsidkare får kräva en oskäligt stor ersättning av en konsument som brutit mot sina avtalsenliga skyldigheter.
- D. En näringsidkare får kräva dröjsmålsränta eller häva köpet, om betalningen är väsentligt fördröjd.

9. Vilket av följande påståenden stämmer angående behandlingen av ett inkasseringsärende i tingsrätten?

- A. Inkasseringsärenden kan inte behandlas i tingsrätten utan att svaranden är närvarande.
- B. Rättens dom om betalningsskyldighet innebär att skulden får inkasseras via utsökning.
- C. Svaranden kan svara jakande i ärendet eller bestrida skulden inom tre veckor efter mottagen stämning.
- D. En person som fått en utsökningsdom får en betalningsanmärkning i kreditupplysningsregistret för resten av livet.

10. Vilket av följande påståenden om definitionen av ett brott stämmer inte?

- A. Ett brott är en lagstridig gärning som inte har en legitim grund.
- B. Ett brott är en lagstridig gärning som har begåtts med avsikt.
- C. En person kan inte göra sig skyldig till ett brott på grund av vårdslöshet.
- D. Gärningen är förbjuden i lag vid tidpunkten för gärningen.

11. Vilket av följande är inte ett målsägandebrott?

- A. Äventyrande av trafiksäkerheten
- B. Spridande av uppgifter som kränker privatlivet
- C. Hemfridsbrott
- D. Olovlig användning

12. Vilket av följande påståenden stämmer?

- A. Det finns ingen övre gräns för dagsbotens belopp i euro.
- B. Böter antecknas i straffregistret.
- C. En polispatrull kan inte skriva ut böter.
- D. Utöver villkorligt fängelsestraff kan man inte dömas till böter.

Essä, max. 20 poäng

Sara och John har bott tillsammans i tre år i en hyresbostad. De har ingått ett ettårigt (1) skriftligt hyresavtal med hyresvärden. Avtalet är det tredje som de ingått med hyresvärden om bostaden. I avtalet ingår en hyressäkerhet motsvarande två (2) månaders hyra som Sara och John betalade till hyresvärden när de skrev under det första hyresavtalet.

Sara och John lever ett normalt liv som ungdomar i deras ålder. De besöker sina vänner, emellanåt har de vänner hos sig, och ibland har de släktingar på besök som övernattar hos dem. I fjol somras övernattade en vän hos dem ungefär en vecka på grund av en vattenskada i vännens lägenhet. Hyresvärden var medveten om situationen, och berömde Sara och John för deras vänlighet gentemot sin vän.

För tre veckor sedan tog hyresvärden kontakt med Sara och John och bad dem inkvartera hans faster ett par nätter då hon kommit på veckoslutsbesök. Sara och John vägrade eftersom de inte vill ha en främmande människa boende hos sig. Hyresvärden blev arg och meddelade att han häver hyresavtalet med omedelbar verkan. Han befalde Sara och John att avlägsna sig från bostaden inom en vecka. Han meddelade ytterligare att han beslagtar den betalda hyressäkerheten om två månaders hyra som ersättning för den chock som hyresgästerna gett honom samt för uteblivna hyreshöjningar under den tid Saras och Johns vänner eller släktingar bodde hos dem.

Bedöm läget rättsligt. Är hyresavtalet lagenligt? Kan hyresvärden kräva att hyresgästerna inkvarterar hans faster i bostaden på grund av att han äger den? Kan hyresvärden häva hyresavtalet och beslagta hyressäkerheten på de grunder han framfört? Varför/Varför inte? Motivera dina svar.

Lag om hyra av bostadslägenhet 31.3.1995/481

1 kap

Allmänna stadganden

1 §

Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på ett avtal genom vilket en byggnad eller en del av en byggnad (lägenhet) hyrs ut för att användas som bostad (hyresavtal för bostadslägenhet). Användningsändamålet bestäms enligt vad som avtalats vara den huvudsakliga användning av lägenheten.

Genom hyresavtalet kan också ett markområde upplåtas för att användas i samband med lägenheten.

Denna lag tillämpas också enligt vad som stadgas nedan på sådana gemensamma utrymmen och anordningar i fastigheten eller byggnaden som används av hyresgästen med anledning av hyresförhållandet.

2 §

Begränsningar av tillämpningsområdet

Denna lag tillämpas inte på inkvarteringsrörelsers verksamhet.

I fråga om statens, en kommuns eller något annat offentligt samfunds hyresbostäder gäller vad som särskilt stadgas eller bestäms om dem.

3 §

Tvingande stadganden

Avvikelse från denna lag kan göras i hyresavtalet, om inte något annat stadgas i denna lag eller det annars skall anses vara förbjudet.

4 §

Giltighetstiden för hyresavtal

Ett hyresavtal är tidsbestämt eller gäller tills vidare. Hyresavtalet gäller tills vidare, om inte något annat har avtalats eller avtalas eller något annat följer av annan lag. Om hyresavtal ingås flera gånger än två i följd med samma hyresgäst för en bestämd tid på högst tre månader, är hyresavtalet trots det villkor som gäller den bestämda tiden i kraft tills vidare.

Ett tidsbestämt hyresavtal upphör vid utgången av avtalets giltighetstid. Ett hyresavtal som gäller tills vidare och även ett tidsbestämt hyresavtal upphör med stöd av denna lag till följd av att avtalet sägs upp, hävs eller förfaller eller genom avtal om att det upphör.

Om flyttningsdag stadgas nedan i 9 kap.

5 §

Hyresavtalets form och dess inverkan på hyrestiden

Hyresavtal skall ingås och ändras skriftligen. Om hyresavtalet inte har ingåtts skriftligen, anses det vara i kraft tills vidare. Ett tidsbestämt hyresavtal för en lägenhet som hyrts som fritidsbostad kan dock också vara muntligt.

Miljöministeriet kan tillhandahålla formulär för hyresavtalsblanketter samt för blanketter för meddelanden och uppmaningar som behövs i hyresförhållandet.

...

8 §

Säkerhet i hyresförhållande som gäller bostadslägenhet

Avtal kan ingås om att en skälig säkerhet skall ställas med tanke på den skada som uppstår om en avtalspart inte uppfyller sina förpliktelser. Om säkerhet inte ställs inom avtalad tid, har den avtalspart till vars förmån det har avtalats om säkerhet rätt att häva avtalet. Rätt att häva avtalet föreligger dock inte, om säkerheten har ställts innan meddelande om hävning delgavs.

Ett villkor enligt vilket en avtalspart skall ställa en säkerhet som är större än tre månaders hyra är ogiltigt.

...

2 kap

Bostadslägenhets användning, skick och underhåll

16 §

Överlåtelse av besittning till bostadslägenhet och dröjsmål med detta

Hyresvärden skall ställa lägenheten till hyresgästens förfogande den dag då hyresgästen har rätt att få den i sin besittning.

Om lägenheten inte är färdig eller ledig när hyresgästen har rätt att få den i sin besittning, och dröjsmålet vållar hyresgästen väsentlig olägenhet, har hyresgästen rätt att häva hyresavtalet. Hyresgästen har rätt att

häva hyresavtalet redan före den avtalade tillträdesdagen, om det är uppenbart att tillträdet till lägenheten kommer att fördröjas på ovan nämnt sätt.

17 §

Upplåtelse av bostadslägenhet att användas av någon annan

Hyresgästen får använda bostadslägenheten som sin egen eller som gemensam bostad för honom och hans make och de barn som hör till familjen. Om hyresvärden inte vållas avsevärd olägenhet eller störning, får hyresgästen använda lägenheten som gemensam bostad också för sin eller sin makes nära släkting eller genom underuthyrning eller annars upplåta högst hälften av lägenheten för att användas av någon annan för boende.

I andra fall får hyresgästen inte utan ett samtycke i hyresavtalet eller särskilt samtycke av hyresvärden upplåta lägenheten eller en del av den att användas av någon annan.

18 §

Upplåtelse av bostadslägenhet att tillfälligt användas av någon annan

Hyresgästen får för högst två år upplåta hela bostadslägenheten att användas av någon annan, om hyresgästen på grund av arbete, studier eller sjukdom eller av någon annan sådan orsak vistas på annan ort och hyresvärden inte har grundad anledning att motsätta sig upplåtelsen.

Hyresgästen skall senast en månad innan lägenheten tillfälligt upplåts för att användas av någon annan skriftligen meddela hyresvärden om saken. Om hyresvärden inte godkänner upplåtelsen, skall han inom 14 dagar från det han fick meddelandet föra grunden för sin vägran till domstol för prövning. Om domstolen godkänner grunden för vägran, skall den förbjuda upplåtelsen. Om domstolen förkastar hyresvärdens talan, kan lägenheten upplåtas tillfälligt för att användas av någon annan trots att hyresvärden söker ändring.

...

22 §

Hyresvärdens rätt att få tillträde till bostadslägenhet

Hyresgästen skall utan dröjsmål låta hyresvärden komma in i lägenheten vid en lämplig tid för att övervaka lägenhetens skick och vård.

Om avsikten är att lägenheten skall säljas eller hyras ut på nytt, har hyresvärden rätt att visa lägenheten vid en tid som är lämplig för hyresvärden och hyresgästen.

...

3 kap

Hyrans storlek

27 §

Bestämmande av hyran

Hyran bestäms enligt vad som har avtalats, om inte något annat följer av denna eller någon annan lag.

Avtal om justering av hyran kan ingås med beaktande av lagen om begränsning av användningen av indexvillkor (1195/2000). Om det har avtalats att hyresvärden under hyresförhållandet ensidigt får bestämma tidpunkten för en hyreshöjning eller dess belopp, är ett sådant avtalsvillkor ogiltigt, om det inte också har avtalats om den grund enligt vilken hyran får höjas under avtalsförhållandet. Innan den höjda hyran träder i kraft skall hyresvärden skriftligen underrätta hyresgästen om den nya hyran och om vid vilken tidpunkt den träder i kraft. (5.12.2003/1038)

Under den tid de bestämmelser i aravabegränsningslagen (1190/1993) eller i lagen om räntestöd för hyresbostadslån och bostadsrättshuslån (604/2001) som gäller bestämmande av hyran tillämpas på bostadslägenheten, ska av bestämmelserna i detta kapitel i fråga om hyrans storlek och de uppgifter som ska lämnas om hyran tillämpas 1 mom. i denna paragraf, 27 a och 29 §, 30 § 1 mom. samt 31 och 32 § och dessutom vad som föreskrivs om detta i de nämnda lagarna eller med stöd av dem. (13.11.2020/790)

27 a §

Ersättning för vatten

Om det i den byggnad där lägenheten finns har installerats lägenhetsspecifika vattenmätare för att fördela kostnaderna, ska den ersättning för vatten som tas ut av hyresgästen grunda sig på den tillförlitligt uppmätta faktiska förbrukningen.

Hyresgästen ska varje månad ges information om vattenförbrukningen i lägenheten. Dessutom ska hyresgästen i samband med att den ersättning som avses i 1 mom. tas ut ges information om andra grunder för ersättningen. Hyresvärden får inte ta ut någon separat avgift av hyresgästen för lämnande av informationen.

Ett villkor som begränsar hyresgästens rätt enligt denna paragraf är ogiltigt.

Närmare bestämmelser om bestämmandet av den ersättning som avses i denna paragraf samt om den information som ska ges om vattenförbrukningen och i samband med uttag av ersättningen utfärdas genom förordning av statsrådet.

...

7 kap

Uppsägning av hyresavtal

51 §

Upphörande av hyresavtal med anledning av uppsägning

Om ett hyresavtal som gäller tills vidare sägs upp, upphör det efter uppsägningstidens utgång, om inte något annat avtalas eller följer av denna eller någon annan lag.

Ett tidsbestämt hyresavtal upphör på grund av uppsägning endast så som stadgas i 39, 44, 46, 55, 90 och 91 §§. Om inte något annat har stadgats eller avtalats, upphör avtalet på grund av uppsägning när uppsägningstiden har gått ut.

Om ett tidsbestämt hyresavtal sägs upp på en grund som stadgas i en annan lag, upphör det så som stadgas i den lagen.

52 §

Uppsägningstiden

Uppsägningstiden i fråga om hyresavtal räknas från den sista dagen i den kalendermånad, under vilken uppsägningen har skett, om inte något annat avtalas eller följer av denna eller någon annan lag.

När hyresvärden säger upp hyresavtalet är uppsägningstiden sex månader, om hyresförhållandet som avser lägenheten omedelbart före uppsägningen har fortgått minst ett år utan avbrott, och i annat fall tre månader (uppsägningstid för hyresvärden).

När hyresgästen säger upp hyresavtalet är uppsägningstiden en månad (uppsägningstid för hyresgästen).

Ett villkor som förkortar hyresvärdens eller förlänger hyresgästens uppsägningstid är ogiltigt.

...

55 §

Uppsägning av tidsbestämt hyresavtal

Domstolen kan berättiga hyresgästen eller hyresvärden att säga upp ett tidsbestämt hyresavtal på någon särskild grund som nämns i 2 eller 3 mom.

Rätt att säga upp avtalet kan ges hyresgästen om

- 1) hans eller någon i lägenheten boende familjemedlems sjukdom eller handikapp innebär att behovet av bostad upphört eller förändrats väsentligt eller
- 2) han flyttar till en annan ort på grund av sina studier, sitt arbete eller sin makas arbete eller om
- 3) det av någon annan härmed jämförbar orsak vore uppenbart oskäligt för hyresgästen att avtalet hålls i kraft till utgången av den avtalade tiden.

Rätt säga upp avtalet kan ges hyresvärden om

- 1) han behöver lägenheten själv eller för någon familjemedlem av en orsak som han inte kunde beakta när avtalet ingicks eller om
- 2) det av någon annan härmed jämförbar orsak är uppenbart oskäligt för honom att avtalet hålls i kraft till utgången av den avtalade tiden.

Den part i hyresavtalet som inte har sagt upp avtalet har rätt till en skälig ersättning för den skada som vållats honom av att avtalet upphör i förtid.

Den andra parten i hyresavtalet skall ges tillfälle att bli hörd i ett ärende som avses i denna paragraf.

56 §

Hyresgästens uppsägningsskydd när hyresförhållandet är i kraft tills vidare

Domstolen skall på yrkande av hyresgästen förklara att en uppsägning som hyresvärden verkställt är utan verkan, om

- 1) grunden för uppsägningen är justering av hyran eller av ett villkor som gäller bestämmande av hyran och hyresbeloppet eller det villkor som gäller bestämmande av hyran på grundvalen av 30 § skall anses vara oskäligt, eller om
- 2) uppsägningen med beaktande av hyresgästens förhållanden annars skall anses vara oskälig och det inte finns någon godtagbar orsak till den.

Yrkande om att en uppsägning skall förklaras ogiltig skall väckas medan hyresförhållandet varar och senast inom tre månader från delfåendet av uppsägningen. Under tiden för rättegången fortsätter hyresförhållandet på de tidigare villkoren.

Godkänns hyresgästens talan om att uppsägningen skall förklaras ogiltig, fortsätter hyresförhållandet på de tidigare villkoren, om inte domstolen beslutar något annat på yrkande av hyresgästen eller hyresvärden. Om talan förkastas, skall domstolen i sitt beslut nämna när hyresförhållandet upphör med anledning av uppsägningen och ålägga hyresgästen att flytta när hyresförhållandet har upphört.

...

8 kap

Hävande och förfall av hyresavtal

61 §

Hyresvärdens rätt att häva hyresavtalet

Hyresvärden har rätt att häva hyresavtalet, om

- 1) hyresgästen underlåter att betala hyran inom stadgad eller avtalad tid,
- 2) hyresrätten överlåts eller lägenheten eller en del av den annars upplåts för att användas av någon annan och detta sker i strid med denna lag,
- 3) lägenheten används för något annat ändamål eller på något annat sätt än som förutsattes då hyresavtalet ingicks,
- 4) hyresgästen för eller tillåter ett störande liv i lägenhet,
- 5) hyresgästen vanvårdar lägenheten, eller om
- 6) hyresgästen i lägenheten bryter mot vad som stadgas eller bestäms för bevarande av hälsa eller ordning.

Den hävningsgrund som ansluter sig till användningen av lägenheten gäller i tillämpliga delar också sådana gemensamma utrymmen och anordningar i fastigheten eller byggnaden vilka hyresgästen använder med anledning av hyresförhållandet.

Om det förfarande som utgör en hävningsgrund är av ringa betydelse, föreligger dock inte rätt att häva hyresavtalet.

Hyresvärden skall åberopa grunden för hävning av hyresavtalet inom skälig tid från det att den kom till hans kännedom. Hyresvärden förlorar dock inte sin hävningsrätt så länge det förfarande som avses i 1 mom. 1 eller 4–6 punkten fortgår.

Om hyresvärdens rätt att häva hyresavtalet stadgas dessutom i 8, 38, 40 och 49 §§.

62 §

Varning om utövande av hävningsrätt

Hyresvärden får inte häva hyresavtalet på en i 61 § 1 mom. 3–6 punkten nämnd grund, om inte hyresvärden har givit hyresgästen en skriftlig varning. Varningen skall delges så som i 54 § 3–5 mom. stadgas om delgivning av uppsägningsmeddelande.

Om hyresgästen med anledning av varningen utan dröjsmål uppfyller sin skyldighet eller rättelse annars sker, har hyresvärden inte rätt att häva hyresavtalet.

Varning behövs dock inte, om det förfarande från hyresgästens sida som utgör hävningsgrund har upprepats och hyresgästen redan tidigare har getts en varning på grund av förfarandet eller om hyresgästen i det fall som avses i 61 § 1 mom. 4 eller 6 punkten har förfarit synnerligen klandervärt.

...

65 §

Förbudna villkor som gäller hävning av hyresavtalet

Ett villkor enligt vilket hyresvärden kan häva hyresavtalet på någon annan än i denna lag stadgad grund är ogiltigt.

Parterna kan avtala att hyresgästen har rätt att häva hyresavtalet även på någon annan än i denna lag stadgad grund.

Ett villkor enligt vilket hyresgästen är skyldig att sedan hyresavtalet har hävts betala hyra för tiden efter det hyresförhållandet har upphört är ogiltigt.

66 §

Meddelande om hävning av hyresavtalet

En hyresvärd eller hyresgäst som vill utnyttja den i denna lag stadgade rätten att häva hyresavtalet skall lämna ett skriftligt hävningsmeddelande. I det skall nämnas hävningsgrunden och tidpunkten när hyresförhållandet upphör, om avsikten är att hyresförhållandet skall upphöra senare än vid tidpunkten för delgivningen av hävningsmeddelandet. Som hävningsmeddelande anses också en stämning i vilken det krävs att hyresförhållandet skall hävas.

Hävningsmeddelandet skall delges bevisligen. Hävningsmeddelandet har också delgivits på behörigt sätt, om vid delgivning av den har iakttagits vad som gäller om delgivning av stämning.

3. Rättsfall, max 30 poäng

Adam är en 16-årig gymnasieelev som för närvarande går andra året i gymnasiet. Han har jobbat hela sommaren och förtjänat extra pengar på sitt sommarjobb. När skolan åter började, satsade Adam en del av sina pengar på nya skolkläder: bland annat köpte han ett par jeans för 250 euro och design-sneakers för 300 euro. Adams nya skolkläder väckte både beundran och avund hos hans skolkamrater.

Zenni och Xavier går i samma gymnasium som Adam. Bägge är 16 år och liksom Adam går de andra året i gymnasiet. Zenni och Xavier känner Adam sedan lågstadiet. Yonna är Zennis yngre syster som går sista året i högstadiet. Yonna är född i slutet av året och har ännu inte fyllt 15 år. Yonna är inte alls förut bekant med Adam.

Zenni är galen i Adams nya sneakers och har gjort upp en slug plan för att stjäla dem. Zenni vet att han har makt över sin yngre syster och också att Yonna försöker ställa sig in hos honom på alla sätt och vis. Han befäller Yonna att stjäla Adams sneakers. Yonna vet att det är fel att stjäla, men hon vågar inte vägra eftersom Zenni då skulle bli arg. Yonna går därför obemärkt in och stjal Adams sneakers från gymnasiets omklädningsrum när Adam är på gymnastiklektion.

Zenni och Xavier har inte jobbat under hela sommaren, och lider därför av akut penningbrist när höstterminen börjar. De har noterat Adams nya jeans och vet att man kunde få en summa som nästan motsvarar inköpspriset om man säljer dem på webbauktion. Emellertid är det svårt att stjäla jeans, eftersom Adam inte tar dem av sig ens under gymnastiklektionen. Men Zenni och Xavier är fräcka och skyr inga medel för att stjäla jeansen.

På fredagen efter skolveckan följer Zenni och Xavier efter Adam på hemvägen. När Adam går in på det närbelägna köpcentrets WC, följer Zenni efter honom in på WC medan Xavier stannar utanför på vakt. Inne på WC gräver Zenni fram en vass brödkniv som han tagit med sig hemifrån, och uppmanar Adam att ta av sig jeansen annars hugger han kniven i Adam. Adam har ingen annan möjlighet än att ta av sig jeansen som Zenni och Xavier ännu samma kväll säljer på nätet för 200 euro.

Din uppgift är nu att ur ett straffrättsligt perspektiv bedöma ovan beskrivna händelseförlopp. I svaret ska du stödja dig på nedanstående material som består av paragrafer i strafflagen. Kom ihåg att specificera

lagens namn, kapitel, paragraf och vid behov även moment i dina laghänvisningar. Till exempel så här: "Enligt 21 kap. 1 § 2 mom. i strafflagen ...", eller så här: "Enligt strafflagen 21:1.2..."

a) Bedöm Zennis straffrättsliga ansvar (15 poäng)

- Vilket eller vilka brott har han gjort sig skyldig till?
- Vilka paragrafer i strafflagen grundar sig hans ansvar på?

b) Bedöm Xaviers straffrättsliga ansvar (10 poäng)

- Är han skyldig till något brott?
- Om han är det, vilket eller vilka brott har han gjort sig skyldig till och vilka paragrafer i strafflagen grundar sig hans ansvar på? Om Xavier inte är skyldig till något brott, vad grundar det sig på?

c) Bedöm Yonnas straffrättsliga ansvar (5 poäng)

- Är hon skyldig till något brott?
- Om hon är det, vilket brott har hon gjort sig skyldig till och vilka paragrafer i strafflagen grundar sig hennes ansvar på? Om Yonna inte är skyldig till något brott, vad grundar det sig på?

Strafflag 19.12.1889/39

3 kap (13.6.2003/515)

Om allmänna förutsättningar för straffrättsligt ansvar

1 § (13.6.2003/515)

Legalitetsprincipen

En person får betraktas som skyldig till ett brott endast på grund av en gärning som uttryckligen var straffbar enligt lag när den begicks.

Straff och andra straffrättsliga påföljder skall grunda sig på lag.

4 § (13.6.2003/515)

Ansvarsålder och tillräknelighet

För straffansvar förutsätts att gärningsmannen vid tidpunkten för gärningen har fyllt femton år och är tillräknelig.

Gärningsmannen är otillräknelig, om han eller hon vid tidpunkten för gärningen på grund av en mentalsjukdom, ett gravt förståndshandikapp, en allvarlig mental störning eller medvetanderubbning inte kan förstå gärningens faktiska natur eller rättsstridighet eller om hans eller hennes förmåga att kontrollera sitt handlande av någon sådan anledning är nedsatt på ett avgörande sätt (otillräknelighet).

...

5 kap (13.6.2003/515)

Om försök och medverkan till brott

3 § (13.6.2003/515)

Medgärningsmannaskap

Om två eller flera gemensamt har begått ett uppsåtligt brott, bestraffas var och en som gärningsman.

4 § (13.6.2003/515)

Medelbart gärningsmannaskap

Som gärningsman döms den som har begått ett uppsåtligt brott genom att som redskap använda någon som inte kan bestraffas för brottet på grund av otillräknelighet eller bristande uppsåt eller av någon annan orsak som sammanhänger med förutsättningarna för straffrättsligt ansvar.

5 § (13.6.2003/515)

Anstiftan

Den som uppsåtligen förmår någon till ett uppsåtligt brott eller ett straffbart försök till brottet i fråga döms för anstiftan till brott såsom gärningsman.

6 § (13.6.2003/515)

Medhjälp

Den som före eller under ett uppsåtligt brott med råd, dåd eller på annat sätt uppsåtligen hjälper någon att begå brottet eller ett straffbart försök till det, döms för medhjälp till brott enligt samma lagrum som gärningsmannen. När straffet bestäms tillämpas dock 6 kap. 8 § 1 mom. 3 punkten samt 2 och 4 mom.

Anstiftan till straffbar medhjälp bestraffas såsom medhjälp.

...

21 kap (21.4.1995/578)

Om brott mot liv och hälsa

1 § (21.4.1995/578)

Dråp

Den som dödar någon skall för dråp dömas till fängelse på viss tid, minst åtta år.

Försök är straffbart.

...

25 kap (21.4.1995/578)

Om brott mot friheten

7 § (21.4.1995/578)

Olaga hot

Den som lyfter vapen mot någon eller på något annat sätt hotar någon med brott under sådana omständigheter att den hotade har grundad anledning att frukta för att hans egen eller någon annans personliga säkerhet eller egendom är i allvarlig fara skall, om strängare straff för gärningen inte stadgas på något annat ställe i lag, för olaga hot dömas till böter eller fängelse i högst två år.

...

28 kap (24.8.1990/769)

Om stöld, förskingring och olovligt brukande

1 § (24.8.1990/769)

Stöld

Den som olovligen tillägnar sig lös egendom som någon annan har i sin besittning, skall för stöld dömas till böter eller fängelse i högst ett år sex månader.

Försök är straffbart.

3 § (24.8.1990/769)

Snatteri

Om stölden, med hänsyn till den tillgripna egendomens värde eller andra omständigheter vid brottet, bedömd som en helhet är ringa, skall gärningsmannen för *snatteri* dömas till böter.

Försök är straffbart.

...

31 kap (24.8.1990/769)

Om rån och utpressning

1 § (24.8.1990/769)

Rån

Den som

- 1) genom våld på person eller överhängande hot om sådant våld ur en annans besittning olovligen tillägnar sig eller olovligen tar i bruk någon annans lösa egendom, eller
- 2) genom sådant våld eller hot tvingar en annan att avstå från en ekonomisk förmån som gärningsmannen eller den för vilken han handlar inte har laglig rätt till,

skall för *rån* dömas till fängelse i minst fyra månader och högst sex år.

Försök är straffbart.

Är en gärning som avses i denna paragraf, med hänsyn till att våldet eller hotet är ringa eller till omständigheterna i övrigt, bedömd som en helhet inte allvarlig, skall gärningsmannen inte dömas för rån utan för de andra brott som gärningen innefattar.